
Kdo umí počítat, vyhraje v kartách i na burze

Kdo umí počítat, vyhraje v kartách i na burze

Největší vzdělanci bývají sice chytřejší než ostatní, ale často si za to nic nekoupí. Peněz mají spíš méně.

Karel Janeček, 34letý matematik a »stochastik« s titulem PhD z Pittsburghu, je na tom lépe.

Jeho pražská firma RSJ Invest sídlí v klasicistním paláci vedle americké ambasády, odkud 38 lidí řídí obří finanční spekulace. Zní to neuvěřitelně, ale Janeček a jeho tým jsou co do objemu peněz největší spekulanti na londýnské burze Liffe. Měsíčně »otočí« dvě miliardy eur a jen za poslední rok na Liffe vydělali podle Janečka »čtyři sta nebo pět set milionů korun«.

Peníze jsou na účtu hedgeového fondu na Mauriciu a z tónu hlasu je znát, že Janeček zřejmě skutečně přesně neví, o jak velký výdělek šlo. Jako by pro něho peníze byly hlavně body v soutěži a objekty bádání, spíš než majetek určený ke spotřebě a užtku.

V jeho vystupování se snoubí »matfyzácká« skromnost s přesvědčivou sebedůvěrou ve vlastní rozum, který je tím hlavním, co stojí za úspěchem jeho firmy, která je mezi ostatními v oboru zvláštním endemitem.

Rozum je víc než kontakty

»Nestavíme na kontaktech a známostech. Je to čistě férová hra, ve které vyhraje ten lepší,« říká Janeček. »Kdo podstupuje riziko, musí mít spočítáno, že dlouhodobě při opakovaných pokusech lze na takovém obchodu spíše vydělat než prodělat,« dodává Janeček.

Matematik Karel Janeček trápí kasina v Las Vegas i londýnskou burzu

Devětkrát prohrát, desetkrát vyhrát – to je princip, na kterém je podnikání RSJ Invest postaveno a který zatím výtečně funguje.

K prvním větším penězům se Janeček dostal na první pohled kuriózně, přes karty. K nim ho ovšem nepřitáhla vášeň pro hazard, nýbrž věda – stochastika, neboli teorie náhodných jevů.

Pravděpodobnost studoval na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy, absolvoval program MBA z finančnictví na Bradley University v Illinois a z finanční matematiky má také titul Ph. D. z pittsburské univerzity Carnegie Mellon. Tedy ze stejné univerzity, kde ve 40. letech studoval například matematik John Nash, hlavní postava pět let starého filmu Čistá duše s Russellem Crowem.

Janeček coby doktorand v Pittsburghu i přednášel. Také vyhrál konkurs na místo vědeckého pracovníka v ústavu aplikované matematiky v Linci. A nyní o finanční matematice přednáší zpátky v Praze na »matfyzu«.

»To je můj žák, který byl zcela ojedinělý. Celou tu dobu bylo naprosto patrné, že má mimořádné schopnosti,« vzpomíná proděkan Matematicko-fyzikální fakulty Josef Štěpán. »Už tady se učil celkem vzácné věci, a tak jsme se dohodli, že půjde dělat nóbl finanční matematiku do USA. Tam nám udělal ohromnou reklamu.«

Štěpán zdůrazňuje zejména publikace, které Janečkovi vyšly společně s pittsburským profesorem Stevenem Shrevem, »což je spoluautor nejvyšší světové kvality – bez přehánění«.

V Las Vegas na černé listině

Jednou z Janečkových předností podle Štěpána je, jak umí kombinovat teorii s praxí. To se během jeho pobytu ve Spojených státech projevilo velmi názorně.

Začal zkoumat karetní hru Black Jack, obdobu českého Oka. Tedy hry, které mají pro matematiky zvláštní kouzlo. Zatímco v ruletě záleží ryze na náhodě a v pokru na psychice hráče, v Black Jacku lze hru »spočítat«: tedy najít situace, kdy je pravděpodobnost výhry větší a kdy se vyplatí sázet.

Klíč je v tom, že v Black Jacku postupně ubývají karty, které se nevracejí do hry. »Pokud jich už ubylo hodně a vy víte, které to byly, můžete si ke konci hry vsadit,« líčí Janeček svou strategii, s níž seznámil i manželku a objížděli americká kasina.

Taktika zvaná »high-low« spočívá v tom, že hráč si nemusí pamatovat přesně všechny prošlé karty, ale že si jen počítá body: třeba za karty od dvojky do šestky plus jeden bod; za sedmičku, osmičku a devítku nic a za zbylé, vysoké karty minus jeden bod. »Pokud v balíčku zbývá už jen patnáct karet a vy máte napočítáno plus dva, tak víte, že ve hře zbývají už jen extra vysoké karty. To vám dává silnou matematickou výhodu, podle níž můžete stanovit svou strategii,« líčí Janeček úplné základy.

Sám používá pokročilejší a rafinovanější metody a v Las Vegas ho kvůli tomu jednou vyloučili ze hry. Nikoli kvůli nepoctivé hře, ale proto, že kasina si vyhrazují právo nehrát s těmi, kteří moc vyhrávají.

»Šli jsme hrát jinam, ale tam už měli fax a na obrázku mě i moji manželku,« vzpomíná Janeček.

Pro hráče Black Jacku vyrobil simulační program Statistical Blackjack Analyzer (SBA), který je na internetu ke stažení za 159 dolarů a který se stal oblíbenou tréninkovou pomůckou. »Lze bezpečně říci, že program SBA se rychle stal nejrespektovanějším a nejspolehlivějším simulátorem, jaký je dnes v odvětví k mání,« píše na stránce SBA David Schlesinger, autor knih o Black Jacku a podle Janečka »autorita v oboru«.

S bratrem na burzu

Výhry z USA posloužily jako část startovního kapitálu pro investiční společnost, kterou Janeček začal rozvíjet už během studií. Spolu s mladším bratrem Tomášem odkoupili firmu a značku RSJ od plzeňské podnikatelské skupiny, ve které působil jejich otec. Převzaté skořápce dali nový obsah a novou hodnotu tím, že prošli novým licenčním řízením Komise pro cenné papíry. Bratři Janečkové spojili síly s brněnským makléřem Liborem Winklerem, který dnes v RSJ funguje jako předseda představenstva, a začali se zajímat o obor, který z nich udělal skutečně zámožné lidi: o spekulace na úrokové míry.

»To přišel zásadní zlom,« vzpomíná Janeček na rok 2000 a první obchody na burze Liffe. Tam se obchoduje s termínovanými kontrakty na úrokové sazby a skrze nabídku a poptávku velkého počtu bank a finančních institucí se určuje výše úroků, tedy cena peněz.

Obchody si lze představit i jako sázky, jak vysoké budou úrokové míry u různých světových měn v různé vzdálené budoucnosti.

Protože banky si chtějí dopředu zajistit své úrokové obchody a hledají na trhu hráče, kteří se zaváží v budoucnu dodat peníze za předem stanovený úrok, je londýnská burza obrovským kolbištěm, kde se točí mnohdy větší peníze než na burzách s akcemi či surovinami.

Zvláštností RSJ je, že dodnes neobchoduje pro cizí klienty, ale hraje výhradně »na vlastní účet«. V jeden okamžik s někým jednu sázku uzavře, vezme na sebe povinnost uhradit mnohamilionové úroky v určité výši, ale hned vzápětí uzavře opačnou sázku s někým jiným. Žije z toho, že úrok nepřetržitě kmitá nahoru a dolů a hlavně: sázky v RSJ vyhodnocují počítače, pro něž Janeček a další matematici ve firmě vyvinuli speciální programy opřené o prvotní matematické znalosti.

Během dvouhodinového rozhovoru, kdy Janeček začal pro HN dávat dohromady své desatero o využití rozumu v byznysu, jeho lidé u počítačů vydělali na burze rovných sto tisíc eur.

»RSJ Invest si našla velmi zajímavý a technicky velmi náročný segment trhu, který mnohé finanční instituce opustily,« říká Miroslav Nosál z PPF Investments.

Všechno se ale uhlídat nedá. Obchody se dějí v podkroví Vratislavského paláce, které je podle památkářů amatérů z občanského sdružení Za starou Prahu »jedna z nebrutálnějších realizací půdní vestavby na konci 20. století na Malé Straně«. »To jsem vůbec nevěděl,« diví se Janeček. »Ale my jsme tu jen v nájmu!«

O podnikání RSJ už začíná být slyšet na mezinárodním poli a brzy se jejich londýnské angažmá může zajímavě vyvinout. Velké objemy RSJ totiž rozložily domácí londýnské hráče a ti přiměli burzu Liffe k tomu, aby svůj obchodní systém změnila. A to tak, aby se ke slovu dostali i menší a pomalejší hráči na úkor velkých automatů.

Janeček už burzu varoval, že nový systém je podle něho matematicky nedokonalý a že nová pravidla mohou její fungování narušit.

Spor se minulý týden rozebíral i v deníku Wall Street Journal, kde zástupci burzy trvali na svém a argumentovali tím, že očekávají příchod nových obchodníků. Janeček vymýšlí postup, jak zamezit škodám pro svůj byznys – víc se prý ukáže během srpna a září.

Na lovu u Kellnera

RSJ nyní rozjíždí vlastní hedge fond, který bude znamenat úplně jiný typ podnikání. Karlův bratr Tomáš Janeček do nového fondu přetáhl z PPF Investments portfolio manažera Petra Kalinu, který má za úkol fond postavit a investovat peníze vydělané na spekulacích do slibných akcií někdejšího východního bloku, což je oblast, na kterou se specializoval i dříve jako jeden ze správců peněz nejbohatšího Čecha Petra Kellnera.

»Karel je opravdovým tahounem firmy, jeho mozek dokáže zpracovat mnoho tahů dopředu,« libuje si Kalina. Janeček chce z Malé Strany vtrhnout i na chicagskou derivátovou burzu a do tří let být největším derivátovým obchodníkem na světě. »Chápu, že ta hláška zní na hlavu, ale je to tak,« říká Janeček a zdůrazňuje, že už nyní je jeho firma v Londýně největší.

Matematik a Janečkův profesor Josef Štěpán je na svého žáka navýsost pyšný: »V určitém ohledu je opravdu významný člověk. Matematika je ohromný dům a my teoretici uvnitř něco kutíme, aniž to lze venku vysvětlit. Ale u dveří toho domu sedí lidi, kteří to umějí kvalitně používat, vědu zhodnotit a přinést velký užitek.«